

Tajné figury ROSEKRUCIÁNŮ

ze XVI. a XVII. století

Tajné figury ROSEKRUCIÁNŮ ze XVI. a XVII. století Díl I. a II.

Do češtiny přeložil a doslovem opatřil
Petr Klíma-Toušek

Vydáno v nové úpravě
dle vydání z roku 1938

VOLVOX GLOBATOR
2010

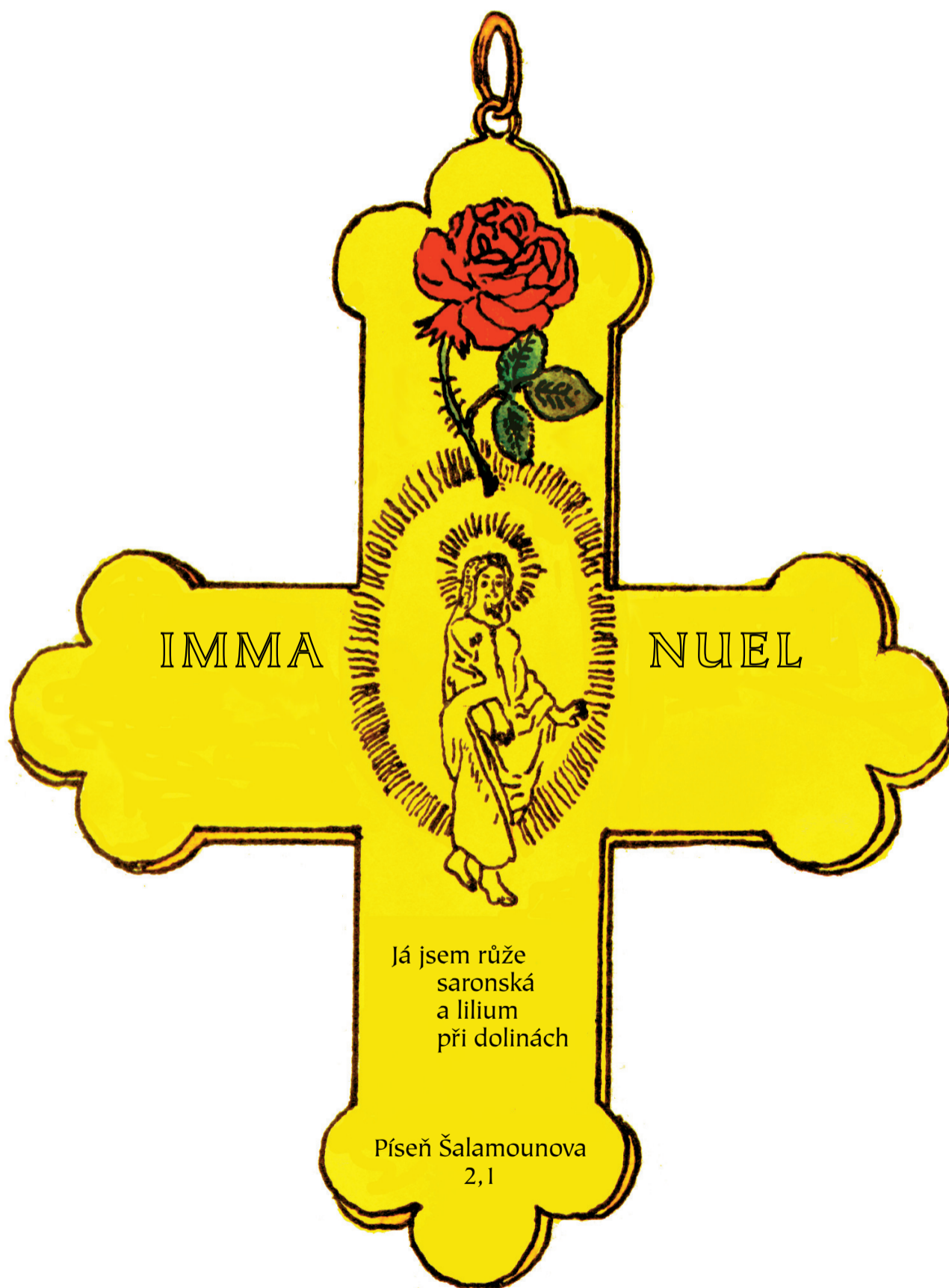
UČENÍ ROSEKRUCIÁNŮ ze XVI.–XVII. století

neboli

prostý slabikář pro mladé žáky, kteří se pilně cvičí ve škole Ducha svatého

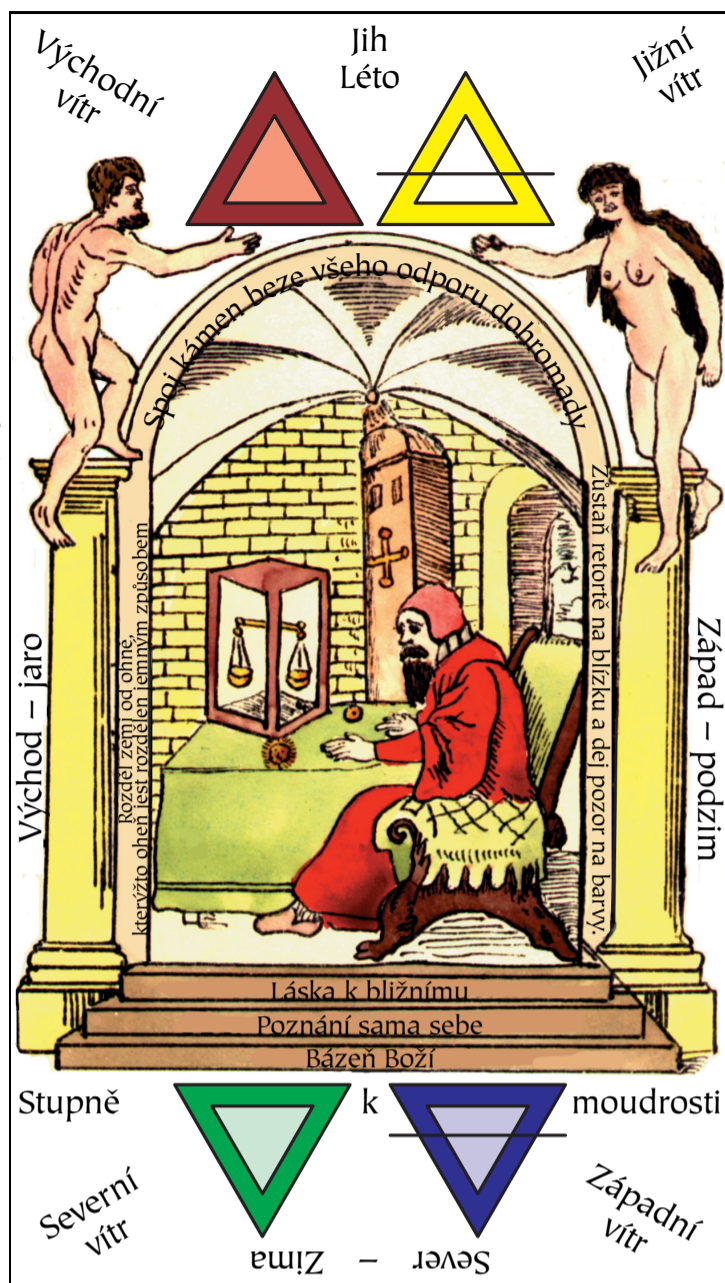
Určeno k novoročním duchovním cvičením ve Světle přírody a ve Světle božském.
Malováno členem „Bratrstva“ (Kristova Růžového kříže). P.F.

První veřejné vydání s dodatkem několika figur stejného směru od P. S.

Altona

„Duše sytá pohrdá,
medem, ale duši lačné
každá hořkost sladká.“
Příslaví 27,7.

„Hledá posměvač
moudrosti a nenalézá,
rozumnému pak umění
snadné jest.“ Příslaví 14,6.

Všemohoucí, vševědoucí a všemocný Pán a Bůh obdařil jedině člověka, který stojí výše nežli zvířata, lidským rozumem, aby se, bádaje v jeho dílech, je naučil poznávati. Proto se má člověk, jenž jest k tomu všemohoucím Bohem probuzen, chopit onoho vysokého díla, kterým jest tajuplný Kámen mudrců a jeho vyrobění z vody života. Potom teprve pozná, že ve světě jest tato příprava a magisterium filosofického kamene jednou z nejpřirozenějších prací a že tato práce není dílem člověka, nýbrž dílem přírody samé.

Laborant (umělec) nedělá zde vlastně ničeho, nýbrž řídí přírodu v jejím vzrůstu, tak jako to činí každý rolník se svými osevy a plodinami. Avšak bystrým rozumem nadaný laborant, který má milost Boží, může řídit toto dílo tak, jak toho postup práce sám vyžaduje. Náš subjekt, v němž jest uložena univerzální tinktura všech zvířat, kovů a rostlin a jejíž nám příroda dala do rukou, leží zde jako nemotorné, neohrabané tělo, nemá ani postavy zvířete, ani tvaru rostliny. Je drsným, zemským, houževnatým, ale také šlemovitým, vodnatým tvorem, v němž ještě příroda nedokončila svého vývoje. Když však osvícený člověk tuto hmotu otevře a pozoruje její zažití (digesci), tu vidí temný, mlze podobný mrak, jenž ji zahaluje. Právě tento mrak jest nutno pročistiti, aby ono skryté vyšlo navenek.

A když laborant další sublimací vytáhne duši subjektu, jež byla skryta v jeho nitru, když jest vše převedeno do jednoho tvaru (totiž do prima materie, pozn. překl.), tu teprve nalezneme, co vše bylo v onom nemotorném přírodním těle ukryto. Jaká to síla a moc, kterou Bůh propůjčil tomuto tělu při jeho stvoření. A tuto moc dává Bůh denně na odív, neboť kdyby tomu tak nebylo, tu by nemohl žádný člověk na zemi přivésti toto Velké dílo zdárně ku konci, o získání jakékoliv zásluhy ani nemluvě.

Štědrý a dobrý Bůh nezávidí lidem pokladů ani statků, které On sám do přírody uložil, jinak by těchto darů svých svým tvorům nepropůjčil. On stvořil člověka dobrého a dal mu moc panovati nad ostatním tvorstvem.

Proto jest člověku dáno toto přirozené filosofické dílo, aby je poznal a v sobě uskutečnil. Jinak by se tento bohatě obdařený tvor o toto Velké dílo marně pokoušel, spíše by jako kravka nechal přírodu tím, čím jest, tj. beze všeho povšimnutí. Vyšly by tak úradky Boží na prázdno a příroda by nemohla nikdy dojíti svého dokonání.

„Deus autem et natura nihil faciunt frustra“, tj. Bůh a příroda nečiní ničeho nadarmo. Všemohoucí Bůh řídí a spravuje zde všechno a činí, že koním a oslům bývá obrok nasypán přímo do žlabu, avšak jen soudnému člověku jest předkládáno

vzácné a dobré jídlo („Dej volovi seno a papouškovi cukr“ Paracelsus, pozn. překl.). Proto ti, kteří hledají hluboce skryté tajemství, kteří touží onen cenný poklad nalézt, kteří jej chtějí v pravdě (v sobě) poznati, nemají se nikdy obracet o radu k ignorantům, neboť tito sami nemají o vyšším Světle přírody ani zdání. Avšak někteří moudří mužové, filosofové, současníci našich dob a starověku, ve svých učených hádkách vynášeli pro toto tajemné umění mnoho rozličných jmen, parabol a jiných sofistických slov, aby ono subjektum a jeho esenci jenom naznačili. Moudří pouze chtěli ukázat na to, co jest tento zázračný subjekt za tělo a jaké mocné a zázračné síly jsou v tomto těle dobře ukryté.

Jestliže byly tyto síly zažity (digerovány) a očištěny, tu jimi bylo možno vyléčiti nejen člověka, ale i zvířata, rostliny a kovy, avšak ne jenom vyléčiti, nýbrž tyto dovésti i k vyšším metám dokonalosti a dokázat i řadu dalších divů, kterých je možné dosáhnout tímto arkánem. Všichni praví filosofové chtějí ve svých spisech a ve svých řečech, třebaže nestejnými slovy a obraty, poukázat vždy jen na to jediné tělo (Scopum), na jedinou látku, ono dítě pravdy. Zde však jest v podstatě mlčenlivost hlavní ctností. Proto si filosofové dali ústa na zámek, který pak dobře uzamkli, neboť kdyby ono velké dílo zobecnělo tak jako pečení a vaření v kuchyni, tu by musil svět jistě zaniknouti. Tuto jedinou věc¹, která opět oživuje, již mělo také mnoho tzv. hledajících, z nichž mnozí chybili již tím, když chtěli napodobit pravé badatele. Neboť toto tělo je věcí, jež jest zlatu tak blízka, ale může si ji opatřiti nejen bohatý, ale i chudý, a to všude tam, kde se mu zachce. Avšak filosofové hrozí svým Exekrationem divinam (soudem Boha živého) a svolávají kletbu Boží na ty, kteří tento subjekt ústy jasně vyslovují. Hrozba těchto filosofů vejde před stolicí věčného soudce a Bůh učiní jejich žalobě zadost, neboť někteří (zrádci) jsou již tisíce let v rukou jeho přísné spravedlnosti.²

Náš subjekt jest takového složení, že toto naše Magnesium nemá v sobě jenom přirozeného Ducha života (Spiritus vitalis) a stálou přiměřenou kvalitu, ale jest nebeskou silou tak zhuštěno, že jeho výparem bývají mnozí již (z počátku) omámeni. Zatím tu však leží zcela bezmocné a nemůže sobě nijak pomoci.

Jestliže nějaký znalec tuto látku najde, ať již to bylo v hlubinách země neb kdekoli jinde, ať si vezme této šťávy plnou baňku. Neboť je dovoleno bohatým i chudým bráti sobě z této náplně Boží milosti co nejvíce. Když si již nabral, tu nechť jde domů a vyhledá sobě místo za kamny, nebo i jinde, všude tam, kde se bude cítiti nejjistějším, a pak ať tam v pokoji začne se svojí setbou neboli pokusnou prací. Toto se však dá tak chytře utajit, že ani domácí lidé si

toho nepovšimnou. Nechť mi s tímto dílem tak fušersky nezacházíš, jako to činí obyčejní laboranti, kteří se ihned dají do pálení uhlí, tavení, odlučování atd. Toto jest však dílo, jež může býti v uzavřené skříni nebo kdekoli v místnosti, všude tam, kde ti to kočka nevyslídí. Jestliže má toho laborant zapotřebí, může i na dále při tom klidně provozovati svoje řemeslo. Avšak kamna, která jsou trojnásobně zajištěna, musí vždy dostati svého tepla; ostatní již zařídí sama příroda. Když jsi byl rozpuštěním odňal zemitou část a dlouhou digescí (zažitím) nechal naběhnouti (accuirt), až se odstranily hrubé části a vše bylo obráceno do nejjemnějšího stavu a znovuzroeno, tu několikrát podle potřeby imbibuj neboli vyživuj svého silného Ducha, a jak již bylo řečeno, bude tím zhuštěna jeho síla. Jestliže budou k tomu denně přidáváni jeho bratři co mocné pilíře, co míníš, že ti takové dílo přinese? Vždyť taková síla a nezměřitelný skrytý Duch života přichází v surové materii neboli v našem subjektu přímo z hvězd, čili z hvězdných konstelací, jako do své pozemské říše, z níž pak filosofové vytáhnou onoho universálního tajemného Ducha (Spiritus universi secretus). Tento Duch jest oním Merkurem mudrců, on jest jejich počátkem, středem a koncem, v něm jest uzavřeno hmotné zlato (aurum physicum), které se obyčejný fušerský laborant marně pokouší dobytí z obyčejného zlata.

Poněvadž filosofové pojednávají ve svých dílech o Slunci a Měsíci (značí též Zlato a Stříbro, pozn. překl.), jež ze všech ostatních kovů nejvíce vzdorují ohni, čemuž však nesmíš rozumět podle litery, neboť jejich ☉ & ☾ když byly čištěním (purification) přivedeny do své čisté podstaty, což se může státi jenom přirozenou cestou filosofickou, tu teprve se mohou směle rovnati Slunci a Měsíci, dvěma nebeským tělesům, která svým jasem ozařují den a noc, horní a dolní firmament. Proto jsou tyto dva ušlechtilé kovy, Slunce a Měsíc filosofů, jestliže byly přírodou přizpůsobeny lidskému tělu a moudrým způsobem používány, mocným prostředkem, který přináší mocné zdraví. Tu není nad nimi a mimo ně ničeho, nežli onen trojnásobný, a přece jediný universální bod, který jest zde třeba uskutečniti. V těchto tělech je vázán Duch, který jim dává trvanlivost, sílu a ctnost, jichž je více než v ostatních tělech. Poněvadž Bohem obdařený člověk má onu červeň a bělobu, tj. Slunce a Měsíc, což se jinak nazývá vodní kámen mudrců, jinak také pouze kámen mudrců, lze je velmi dobře připravit a upevnit, když si vezmeme na pomoc tělo, do něhož Bůh při stvoření uložil potřebné látky. Jinými slovy řečeno, Bůh dal tento subjekt vysoce nadaným mužům Božím, a to jenom ze své čisté lásky a milosti. Mám za to, že vše, co oné božské bytosti při svém prvním stvoření zbývalo, tj. onen Duch života a *inspirace*, dary, které nemohli již tvorové více obsáhnouti, že tyto věci vložil Duch do oněch dvou jmenovaných látek a v hlubinách země je pečlivě uzavřel. Proto je mohou odhaliti opět jen mudrci, sceliti je a používati jich ku konání zázraků tak, jak nám Moudrost

¹ Věc, Res, viz Weinfurter, První mystický slabikář, s. 86. Pozn. překl.

² V originálu jest věta velmi (snad úmyslně) zkomolena. Pozn. překl.

Boží naznačuje, když tyto věci stále ještě doplňuje a vkládá do tvarů.

Obě zmíněné barvy, tato červeň a běloba, co Slunce a Měsíc, neboli preparáty Síry a Merkuria, které jsou přísadami našeho Kamene mudrců jenom tehdy, když naše látka byla hned z počátku několikrát dostatečně přepálena a přečištěna a opět zase odvážena a v tomtéž procesu ihned zase sloučena. Avšak co je to v nich za sílu a moc, to ti nemusí být utajeno, neboť obě váhy (pondera) dovedou si věc podle druhého fyzikálního rozdělení (Secundum proportionem Physicam) již zaříditi. Teprve potom se dobrá část Merkura s malou částí duše Slunce a Síry může zduchovnit a toto vše jest možno spojit *jistým umělým hmatem*, čímž jest skončena výroba a nejtěžší kus práce.

Nyní jest třeba věděti, že tvůj Merkurius musí býti předem červenou tinkturou tingován (zlušlechtěn), avšak že se tím nestane červeným, nýbrž že bude bílý. Merkurius má tu přednost, že chce býti mezi ostatními předem tingován, a sice duší Slunce, tedy Merkuriální tinkturou. Filozofové též ukazují, odkud nutno tuto tinkturu bráti.

Ferment zlata je právě tak zlatem, jako jsou kvasnice těsta těstem. Také tento kvas zlata pracuje ze své podstaty, a jeho síla jest jenom tehdy dokonalou, když byl proměněn; a to je počátek filosofického díla. Toť ona pravá materia prima filosofických kovů, k níž praví mistři filozofové napínali svého Ducha (ingenium), aby tak dospěli až k Velikému dílu. Nyní koná již laborant (Artifex) svého díla dále, které pak Božím požehnáním přivádí zdárně ku konci, k němuž také toto dílo spěje, aby pak bylo Bohem přivtěleno k onomu požehnanému Kamenu mudrců. Tento kámen není nijak jinak složen, nežli jediné pomocí skrytého Ducha vesmíru (per Spiritum universi secretum), který toto dílo připravil a dokončil. Kdo pak tohoto skrytého Ducha v pravdě pozná, ten může beze vsí pochybnosti poznati tajemství a divy přírody, a dokonce i samotné Světlo přírody.

Tento Duch jest hybnou silou harmonie, sympatie a magnetismu, z čehož vzniká působením horního a dolního světa harmonie a konkordance (tj. vyrovnalost), ale i magnetická a sympatetická síla. Pamatuj, že obě podstaty přírody jsou z počátku velmi nestejně povahy a jejich síly se vzájemně potírají, neb jest vždy jedna z nich teplá a suchá, druhá však studená a vlhká, ty je však musíš samozřejmě spojit. Abys však toho docílil, musejí býti tyto vzájemně se potírající síly poznenáhlu přeměněny a spojeny tak, aby se zde příliš silným ohněm nepozvedala jedna nad druhou. Kdyby k tomu došlo, tu bys jich více nemohl spojit dohromady, neboť obě podstaty musí navzájem pomocí ohně vstoupiti vzhůru. Teprve potom mohou býti naší látce odňaty její disharmonicky působící vlastnosti (discrasia). Pomocí správné teploty se podstata látky vyrovná, čehož dosáhneš za pomocí mírného a stálého vaření. Pokud jsou obě podstaty, Síra a Merkurius, zahrnány silně do úzkých, tj. ponechány spolu v cirkulaci, a pokud zároveň pokračuje mírné tep-

lo, tu jejich antipatické nálady poznenáhlu mizejí. Obě látky se nyní spojují, a jsou konečně přivedeny do pravé harmonie tím, že se spolu již vyrovnaly. Nyní musí společně stoupat vzhůru, až k samému poklopu retorty, a takto vyrovnány, jsou nyní velmi ochotny se spolu oženiti.

Jak nám již filozofové sdělili, obdrží nevěsta v tomto stavu svůj zasnubní prsten, který jí její ženich navlékne na prst. Když byl Merkurius se svojí Sírou v podobě vody a země vařen podle potřeby, odhodí oba veškeré příměsi a jejich jemné části se spolu pomaloučku víc a víc spojují.

Kdyby však nebyli dokonale zbavení všech svých příměsí (slupek, corticibi), tu tyto hrubé částice zamezí každé spojení a vzrůst (Ingress).

Merkurius co prima materia jest docela hrubým, aniž se může smísiti s menším sebe. Také nemůže býti zvětčen, neboť žádná látka se neslučuje s druhou tak, aby mohly žíti ze společného kořene. Jestliže má zde býti věc pomozeno tak, aby bylo dosaženo pravé tinktury, tu se musí utvořiti nové duchovní tělo, které se rodí jenom ze spojení Síry a Merkuria. Po dokonalém očištění látky převezme pak jeden princip od druhého jeho ctnosti a z mnohosti se tak vytvoří pouze jediné číslo a ctnost.

Kdyby však byl oheň příliš silný a nebyl přírodou dle své potřeby ovládnán, tu by se Merkurius se Sírou nespojily vůbec, nebo by se udusily, jelikož by se tu nepostupovalo s patřičnou jemností. Tu by se pak nedocílilo buďto ničeho, anebo by se zrodila zrůda, tj. pokažené dílo. Jestliže se však opatrně a se správnou teplotou stále pokračuje, tu při sublimaci (zjemnění) vystupují oba duchové, ať už pracujeme ve skleněné či jiné retortě, nyní společně vzhůru k poklopu. Tyto něžné květiny, i kdyby byly nyní utrženy, se již dají z části použít.

Avšak tuto skrytou hybnou sílu můžeš právě tak málo viděti, jako nemůžeš pozorovati vzrůst jemné trávy. Neboť vzrůst a mohutnění oněch dvou sil, naší Síry a našeho Merkuria, nemůžeš postřehnouti jenom pro jejich jemnost a pomalý vzrůst, který se ještě k tomu děje velmi skrytě. I když je tedy nemůžeš sledovat od hodiny k hodině, jak by sis přál, tu přece můžeš již po týdnech zcela dobře postřehnouti jejich vývoj, podle jistých náznaků (myst. stavů), které se nechají nejen viděti, ale i čichati, z toho si již můžeš udělati předběžný úsudek. Tento vnitřní oheň jest jemný a něžný a jeho působení je velmi pomalé.

Přesto však nezůstane nikdy státi, dokud svého díla nepřivede zdárně ku konci, jak již můžeš pozorovati v říši rostlinné. Jinak jest tomu, jestliže toto jemné a mistrné vaření bylo nadměrným horkem slunce, jež působí zde zvenčí, příliš vysušeno nebo vypáleno, nebo dokonce mrazem docela zastaveno. Ergo qui scit occultum motum naturæ, scit perfectum decoctionem. (Neboť ten, který zná skrytý pohyb přírody, již bude věděti, jak má postupovati při vaření.) Má-li tato skrytá hybná síla přírody správně pracovati, tu již musíš jí ponechat její přirozený a vlastní chod, třebaže ji nevidíme a neslyšíme,

jako nemůžeme poznati její centrum, její neviditelný oheň a její sémě.

Toto vše musíš ponechat na samotné přírodě, aby ona sama vykonala dílo. Také jí nesmíš svojí vůlí do toho zasahovati, jedině jí můžeš při její práci sám pozorovati. Nepleť se jí tedy do práce, jenom odevzdej vše do její vůle a ona toto znovuzrození již sama uskuteční.

Příroda, jestliže se jí dostalo něžného příjemného tepla, tu počne již sama pracovati a uskuteční a obstará sobě všecko to, co jest k vyzbrojení a vybavení tvora a k zavedení do nové formy života nezbytně nutné. Neboť ono tvůrčí Slovo (Fiat) se i dnes nalézá ve všech tvorech i rostlinách v plné síle, právě tak plně, jako tomu bylo ve dnech stvoření. Zde jest třeba rozeznávati čtyři síly neboli potence, kterých naše vzácná příroda používá při jakémkoliv vaření. Těmito silami ona pak koná a zakončuje svá díla.

První síla jest a jmenuje se Přitažlivost, (Appellativa a atractiva). Tato síla přitahuje k sobě potravu všude tam, kde toho příroda sama vyžaduje, ať již z blízka nebo z dálky. Díky tomu může příroda růsti a udržovati vše v chodu. Tato po potravě dychtící síla působí jako síla magnetická, je tedy tím, čím jest muž ženě, duch duši, vlhkost suchu, látka tvaru atd. Zde platí věta filosofů: *Natura naturam amat, amplectitur prosequitur. Omnia namque crescentia, dum radices agunt et vivunt, succum ex Terra attrahunt, atque avidè arripiunt illud, quo vivere se et augmentari sentiunt.* (Příroda miluje přírodu, objímá ji a jde za ní. Neboť všechno rostlinstvo, jež zapustilo kořeny a počíná žít, s velkou dychtivostí přijímá šťávu ze země a přitahuje vše, čím může žít a se rozmnožovati.)

Druhá síla jest srážením zhuštěná příroda. (*Natura retentiva et coagulativa*). Jestliže se přírodě poskytně dostatek toho, po čem touží, tu pak počne na sebe přitahovati věci, o nichž se vždy nedá říci, že by jí byly k pokroku a k prospěchu. Avšak příroda vlastní i pouta, jimiž dovede přitažené věci podržeti. Příroda pak v sobě přijaté látky proměňuje a běže sobě z obou druhů potravy jenom ty nejčistší části, hrubé pak odmítá a svými výměty odstraňuje. Zde již není třeba žádné kalcinace či upevnění (*fixatio*), „*Natura naturam retinet*“ (tj. Příroda si podržuje přírodu).

Tato vlastnost je způsobena suchem, protože studeno získané stejnorodé části spojuje a vysušuje zemi.

Třetí síla se nazývá *Natura in rebus generandis et augmentandis*. Jest to síla, která vede zaživačící činnost. Ta se odehrává hnitím neboli hnilobou. Ona sama pracuje mírným teplem a ve vlhku. Poněvadž příroda vše zavlažuje, pozměňuje a mění druh a jakost, tu hrubé se stává jemným, hořké sladkým, trpké příjemným, drsné hladkým, nezralé a plané zralým atd.

To, co se děje z počátku velmi pomalu, nyní pádí rychle a hbitě vpřed k svému dokonalému konci. Někdejší přísady se nyní stanou jednotou (*Composition*).

Čtvrtá síla jest vyhánějící, očišťující a rozdělující silou, která vše rozděluje na dva póly. Při sublimaci neboli vyvařování (*Decoction*) látky očišťuje a umývá, tím je zbavuje nečistot (*Sordibus*) a temnoty. Tato síla činí objekt díla čistým, průhledným, silným a konečně promění své dílo v oslavené tělo, a sice tím, že stejnorodé částice zbavuje nestejnorodých. Všechny chyby (*Vitia*) jsou touto silou odstraněny, vše cizí odvrženo, a naše čtvrtá síla třídí vše hrubé a každé částice vykazuje svoje místo. K této práci však musí míti mírné, nepřetržité teplo, kterému se musí dostatí patřičné dávky vlhkosti; výsledkem této sublimace je, že plod uzraje a bude chtít vystoupit ze svého obalu. Vždyt toto dílo bylo už od počátku vedeno umělcem i přírodou k tomu, aby byl činitel zproštěn své pasivní části a aby byl poté přiveden k dokonalosti. Toto osvobození od nestejnorodých a protivných částic jest pravým životem a dokonáním každé věci. Neb činná a trpná část, jež se až doposavad vzájemně potíraly tím, že jedna z nich působila nebo kladla odpor svému protějšku, tj. čím více měla příležitosti, tím více používala síly, aby ho zdolala, se již nyní musí v tomto vaření sjednotit, lepší část musí zvítězit, nečisté ze sebe vypudit a sobě podrobit.

Když však přírodní síla síla splní svůj úkol, tu dojde k znovusjednocení a ukáže se nový plod; jako ve všech ostatních rostlinách, tak také i v našem subjektu. Když je toto přirozené dílo dokončeno, jeví se zázračným a vypadá nyní docela jinak, než tomu bylo na počátku v jeho hrubé podstatě. Nemá již pak žádné kvality, která by byla studená a suchá, nebo teplá a vlhká, není ani ženské, ani mužské. Studené bylo nyní přeměněno v teplé, suché ve vlhké, těžké se stává lehkým a lehké těžkým. Nyní z nich povstane *Quinta essentia*, pátý živel (svaté skupenství podle Jacoba Böhma či akáša podle Upanišad, pozn. překl.), nové duchovní tělo a duchovní tělesnost. Takové duchovní tělo jest čisté, jasné, velmi průhledné a vykrystalisované. Příroda by sama v sobě nikdy nevytvořila takového díla, co svět světem stojí, avšak umělec (*laborant*), který jest osvíceným člověkem (*auxiliante Deo et natura*), dosahuje tohoto výsledku uměním a věděním. Vytváří toto dílo a počíná konat zázraky. Toto dílo se nazývá Duše, Balzám, Zlato filosofů nebo Zlatý květ. Paracelsus a jiní je nazývali *Orlí lep* (*Gluten aquilæ*).

Jak zde bylo řečeno, tyto čtyři síly pocházejí z ohně, z něhož byly vytvořeny. Tento oheň musí býti tajný, jemný, mravný, přirozený a nezničitelný.

Tento oheň musí být v souladu s přírodou a musí dostačovat všude. Při tomto díle jest třeba vzítí v úvahu dvojí oheň, totiž oheň elementární, který umělec vyrobil a k svému dílu přivtělil, dále oheň vnitřní, jenž jest zde vrozenou a přirozenou věcí. Proto se také ve všech třech počátečních věcech, či rodech, tj. v říši živočišné, rostlinné a minerální, nachází všude tento přirozený oheň, jímž jest vše uváděno v pohyb, poháněno, vše je jím udržováno při životě, posilováno a zvětšováno. Proto se také může vyvíjeti jejich vrozená plodivá síla a ctnost.

Tento oheň v našem subjektu není mezi nerosty a tvory nejmenším, neboť v sobě ukrývá nejpodivnější mocné ohně, proti nimž jest elementární oheň pouhou vodou. Žádný elementární oheň není ve stavu, aby strávil a zničil jemné zlato, které jest mezi ostatními kovy nejtrvanlivější věcí, dokonce ani oheň sebevětší teploty to nedokázal, ale filosofický Δ a ∇ to přece jenom svedou. Kéž bychom jen měli tento oheň, kterým Mojžíš spálil zlaté tele, aby je pak rozprášil na vodu a tuto dal pít národu israelskému (Ex 33,20). Dejte mi jenom trochu tohoto alchymistického ohně od Mojžíše, muže Božího. Mojžíš byl vyučen a vychován moudrostí egyptského umění. Nebo třeba onen oheň, který prorok Jeremiáš ukryl pod horou, ze které kdysi Mojžíš viděl zaslíbenou zemi a na které též umřel. Tento oheň měl býti potomky starých zasvěcených kněží po sedmdesátiletém vyhnanství, když se zajatci vrátili z Babylonu, vyzvednut, ale bylo shledáno, že se proměnil v hustou vodu. (2Mak 1 a 2) – Co myslíš, že bychom se jí nezahřáli a zimě snadno neubránili?

Tento oheň spí v našem subjektu docela klidně a tiše a nemá sám v sobě žádného pohybu.

Má-li tento tajný a skrytý oheň pomoci vlastnímu tělu, aby se mohlo pozvednouti a podle své schopnosti působiti, aby mohlo ukázati svoji moc a sílu, čímž by umělec došel k svému žádoucímu cíli, tu musí býti tento vnitřní oheň zapálen a probuzen zevním elementárním ohněm, a tak uveden do (krouživého, pozn. překl.) pohybu. Ať jest to již oheň lampy nebo oheň jiného druhu, na tom nezáleží, jen když postačí k dílu a je řádně silný. Takový oheň musí být po celou dobu podporován vnitřním teplem, a to až do konce sublimace, aby byl podstatný vnitřní oheň udržen naživu. Tak jsou si oba zmíněné ohně vzájemně nápomocny. Zevní oheň musí se řídit ohněm vnitřním až do své ustanovené doby, kdy se stane tak mocným a vroucím, že potom brzy všechno to, co jest mu podáváno, co jest jeho přirozenosti a způsobu příbuzné, promění v popel a prach, když to do sebe vtáhl a učinil sobě rovným. Avšak je třeba, aby každý umělec dobře věděl, že pokud chce dosáhnouti svého cíle, musí sledovati určitý poměr mezi ohněm zevním a vnitřním, a svůj oheň také správně zapálit. Neboť když by jej učinil příliš slabým, tu by se jeho práce zastavila, tu by zevní oheň nemohl vnitřního ohně pozdvihnouti, a když by jím i poněkud pohnul, tu působení druhého by bylo jen velmi pomalé a postup velmi dlouhý. Přesto i takový laborant, kdyby měl dosti trpělivosti vyčkati až do konce u díla, by mohl dosáhnout cíle, jenomže by musil během díla prováděti různé opravy. Kdybychom však zde použili silnějšího ohně, než se sluší a patří, než vnitřní oheň snese, kdybychom s tímto dílem snad spěchali, tu by bylo dílo docela nezdárné, výsledek by se nedostavil, protože nedočkavý umělec by svou kvapnou prací vše zmařil.

Když v nepřetržitém převařování a sublimaci budou ušlechtlejší čisté částky našeho subjektu s vý-

hodou postupně odlučovány a zbaveny všeho hrubého a nedokonalého, tu má umělec postupovati umírněně, aby to vnitřnímu ohni bylo příjemné, milé a prospěšné a aby nebyl uhašen a učiněn neúčinným. Umělec naopak musí hleděti, aby byl udržován ve svém přirozeném stupni a posilován, neboť nyní se v něm čisté a vznešené části spojují a shromažďují, vše hrubé se odlučuje, tak aby se vše nejlepší sepjalo a dosáhlo žádoucího cíle. Proto se musíš naučiti od přírody takovému stupni ohně, jaký používá ona sama, když působí až k dozrání plodu. Jenom z toho si vezmi svoje poučení a výpočet. Neboť vnitřní a podstatný oheň jest věcí, která uvede filosofického Merkura do rovnováhy. Proto mu zevní oheň podá ruku, aby ve své operaci nebyl rušen překážkami, neboť zevní s vnitřním musí býti v naprostém souhlase a naopak. Proto musí býti řízením obecného elementárního ohně zavedena vnitřní přirozená teplota. Tak také zevní teplota musí býti podle toho upravována tak, aby nepřekročila moc teplého a vlhkého ducha, neboť tyto duchové jsou velmi jemní, takže je nesmí ve tvorbě předstihnout. Kdyby tomu bylo jinak, tu by se jmenovaný duch a jeho teplá přirozenost brzy rozpustily a nemohly by se již udržeti a také by neměly žádné moci. A proto vše, co by bylo větší a silnější, než je k založení a udržení našeho ohně zapotřebí, je pouze překážkou, ba přímo zkázou. Neboť vše, co je v přírodě zrozeno a zplozeno, je předmětem Tvých představ (In natura et illius Creatis et generationibus sit tua Imaginatio), proto vlož vlhkého ducha do země, vysuš a sraž ho jemným ohněm, neboť jen tak můžeš zavést duši znovu do mrtvého těla, ze kterého byla dříve vzata, a tím také život umrtvený a bez duše uvedeš k oživení a povstání. Co by ale bylo prováděno násilím, neobstojí ve zkoušce, neboť to nevytrvá, jedině když jest to přijato samotným duchem, a to ochotně, s chutí a touhou. (Sicci cum humido naturalis unio et ligamentum optimum.) Pamatuj si, že přirozené spojení suchého s vlhkým jest zde nejlepším poutem. Chceme-li zde ještě déle mluvit, musíme říci, že mudrci rozeznávají trojí oheň a každý z nich, jestliže má pracovati na Velkém díle, musí býti veden v nejlepším tvaru, moudře s dobrou přípravou, tak aby zde nepracoval slepec, nýbrž člověk vidoucí, opatrný a moudrý, jak se na rozumného filosofa sluší a patří.

První oheň jest oheň zevní, ten jenž byl rozdělán umělcem a mudrci jej nazývají *ignum frontis* (přímý oheň). Na tomto ohni spočívá spása a zdar anebo též i zkáza celého díla. To se může státi dvojím způsobem, jak stojí psáno: „*Nimium fumiget cave*“ (Měj se na pozoru, aby oheň příliš nekouřil). Nebo jinde psáno zase: „*Combure igne fortissimo*“ (Spal to nejsilnějším ohněm).

Druhým ohněm jest hnízdo, do kterého se usadí „*fénix filosofů*“, aby se v něm sám znovu vyseděl, ale toto dílo není ničím jiným nežli nádobou filosofů (*Vas philosophorum*). Mudrci to nazývají ohněm z kůry (*ignum corticum*), neboť se píše, že pták fénix si snáší různé vonné dřevo, ve kterém sám sebe

spálí, neboť kdyby to neučinil, tu by musil zmrznouti a nikdy by nedosáhl pravé dokonalosti. Sulphura sulphuribus continentur (Síra se musí udržovat Sírou), neboť hnízdo má ptákům uchovati jejich mláďata, pomáhati jim a zachovávat je a udržovati až do posledního konce.

Třetí oheň jest pravý vnitřní oheň ušlechtilé síly, který se nalézá v kořenu našeho subjektu. Jest to látka, která mírní Merkura a přetváří jej. Toť jest

pravý mistr a skutečná pečeť Hermova (Sigillum Hermetis). O tomto ohni napsal Crebrerus: V hlubinách Merkura jest jistý druh síry, která konečně překoná chlad i vlhkost Merkura. Tím není míněno nic jiného, nežli náš čistý oheň, který byl zde v Merkurovi skryt. Tento oheň jest nyní v naší duši probuzen a přeměňuje v Merkurovi chlad a vlhkost, nebo je odejme. A totéž se praví o tomto ohni.

